

UCHWAŁA Nr XXXVIII/414/23
RADY POWIATU MIŃSKIEGO
z dnia 1 marca 2023 r.

**w sprawie przyjęcia „Powiatowego programu oddziaływań psychologiczno-
terapeutycznych dla osób stosujących przemoc w rodzinie w Powiecie Mińskim na lata
2023-2029”**

Na podstawie art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2022 r., poz. 1526) oraz art. 6 ust. 3 pkt 2 i ust. 4 pkt 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249) uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „Powiatowy program oddziaływań psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc w rodzinie w Powiecie Mińskim na lata 2023-2029” planowany do realizacji przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Mińsku Mazowieckim, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie Uchwały powierza się Zarządowi Powiatu.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY
RADY POWIATU

Mirostaw Krusiewicz

AGNIESZKA USCENIĄGA
radca prawny
05-07-137

Załącznik
do UCHWAŁY Nr XXXVIII/414/23
RADY POWIATU MIŃSKIEGO
z dnia 1 marca 2023 r.

**PROGRAM ODDZIAŁYWAŃ PSYCHOLOGICZNO-
TERAPEUTYCZNYCH DLA OSÓB STOSUJĄCYCH
PRZEMOC W RODZINIE W POWIECIE MIŃSKIM
NA LATA 2023 -2029**

Opracowanie: Powiatowe Centrum Pomocy
Rodzinie w Mińsku Mazowieckim

Mińsk Mazowiecki, 2023

SPIS TREŚCI

I	WPROWADZENIE			
II	PODSTAWA PRAWNA			
III	CELE PROGRAMU			
IV	ADRESACI PROGRAMU			
V	NABÓR UCZESTNIKÓW			
VI	REGUŁY UCZESTNICTWA			
VII	DOKUMENTACJA			
VIII	HARMONOGRAM ZAJĘĆ			
IX	ORGANIZACJA I ZAWARTOŚĆ MERYTORYCZNA ZAJĘĆ			
X	REALIZACJA PROGRAMU			
XI	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA			
XII	XMONITORING I EWALUACJA			
XIII	PRZEWIDYWANE EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU			

Definicja prawna zjawiska przemocy w rodzinie została zawarta w art. 2 pkt 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tj. Dz. U. z 2020r. poz. 218 ze zm.), która stanowi, że jest to jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, a także innej osoby wspólnie zamieszkującej lub gospodarującej, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oprócz zdefiniowania pojęcia przemocy w rodzinie nakłada na organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, określając zakres pomocy udzielanej osobom doznającym przemocy oraz zadania w zakresie oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Skuteczność działań podejmowanych wobec rodziny, w której istnieje zjawisko przemocy zależy głównie od wieloaspektowości udzielanej pomocy, która powinna być kompleksowa i skoordynowana. Jeszcze przed kilkunastoma laty większość podmiotów zobowiązanych do pomocy na rzecz osób uwikłanych w przemoc najczęściej ograniczała się jedynie do niesienia pomocy osobom doznającym przemocy. Jednak praktyka pracy z osobami doznającymi przemocy pociągnęła za sobą zmiany prawne i organizacyjne prowadzące do upowszechnienia programów skierowanych na korektę zachowań osób stosujących przemoc oraz oddziaływań terapeutycznych wobec nich.

Jedną z form działań realizowanych przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Mińsku Mazowieckim na rzecz przeciwdziałania przemocy jest rozwój oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie tj. program korekcyjno-edukacyjny, który stał się skuteczną formą korygowania postaw i zachowań osób stosujących przemoc. Z wieloletnich doświadczeń pracy specjalistów tut. Centrum w ramach prowadzonych oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wynika, że wielu uczestników programu deklaruje potrzebę dalszego rozwoju. Preferowaną formą kontynuacji wsparcia jest Powiatowy Program Psychologiczno-Terapeutyczny dla Osób Stosujących Przemoc w Rodzinie. Należy podkreślić, że sama edukacja dotycząca mechanizmów przemocy, czy korekta zachowań agresywnych, która zazwyczaj hamuje przemoc dla osób z większą samoświadomością bywa niewystarczająca. Niejednokrotnie zaniechanie zachowań przemocowych i zastąpienie ich zachowaniami akceptowanymi społecznie stwarza nową przestrzeń do pracy, która wymaga pogłębionej pracy z klientem i temu ma służyć opracowany program psychologiczno – terapeutyczny.

Realizując założenia wskazane w Krajowym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Mińsku Mazowieckim opracowało

Powiatowy program psychologiczno – terapeutyczny dla osób stosujących przemoc na lata 2023-2029.

II. PODSTAWA PRAWNA

Program będzie realizowany w oparciu o następujące akty prawne:

1. ustawę z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2020r., poz. 218 ze zm.),
2. ustawę z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2021r., poz. 2268 ze zm.),
3. ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2021 r. poz. 1119 z późn. zm.);
4. rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego 2011r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływanie korekcyjno-edukacyjne (Dz. U. z 2011 r. Nr 50, poz. 259);
5. rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. z 2011 r. Nr 209, poz. 1245);
6. Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2021 (Monitor Polski, Dziennik Urzędowy RP z 5 marca 2021 r., poz. 235);
7. Wojewódzki Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie dla Województwa Mazowieckiego na lata 2021-2025 wraz z ramowym Programem oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie;
8. Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Powiatu Mińskiego na lata 2023-2029.

III. CEL PROGRAMU

Program psychologiczno – terapeutyczny został opracowany na podstawie wytycznych do tworzenia modelowych programów psychologiczno – terapeutycznych dla osób stosujących przemoc w rodzinie tj. do Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Podstawowym celem działań programowych jest powstrzymanie sprawców i zakończenie przemocy w rodzinie.

Cel podstawowy ukierunkowany jest na utrwaleniu zmian postaw i zachowań u osób stosujących przemoc w rodzinie, które uczestniczyły w programie korekcyjno-edukacyjnym.

Założenia Programu to:

- Rozwój samoświadomości.
- Nabycie umiejętności budowania celów życiowych.
- Rozwój umiejętności interpersonalnych, emocjonalnych.
- Rozwój zachowań społecznych.
- Działania przeciwstawiające się agresji oraz innym zagrożeniom.

IV. ADRESACI PROGRAMU

Uczestnikami programu są:

1. Osoby samodzielnie zgłaszające się.
2. Osoby kierowane przez sąd, skazane za przestępstwo przeciwko rodzinie ze stwierdzeniem sprawstwa przemocy lub inne, korzystające z warunkowego zawieszenia wykonania kary pozbawienia wolności.
3. Osoby kierowane przez podmioty uprawnione do prowadzenia procedury „Niebieskie Karty”.
4. Osoby zobowiązane przez inne organy, instytucje i organizacje.
5. Osoby, które ukończyły program korekcyjno – edukacyjny stanowiący podstawę do kontynuacji edukacji przeciw przemocowej dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

V. NABÓR UCZESTNIKÓW

Przyjęcie do programu poprzedzone będzie spotkaniem kwalifikacyjnym, który obejmie działania diagnostyczne. Warunkiem przyjęcia jest podpisanie kontraktu, w którym uczestnik zaakceptuje reguły uczestnictwa w programie i zobowiąże się do poszanowania zasad współżycia społecznego oraz rozpocznie udział w spotkaniach indywidualnych. Program swoim zasięgiem obejmuje w pierwszej kolejności osoby z terenu Powiatu Mińskiego, niezależnie od statusu materialnego.

VI. REGUŁY UCZESTNICTWA

1. Udział beneficjentów w programie jest poprzedzony diagnozą psychologiczną oraz motywowaniem do podjęcia udziału w programie, która umożliwi zakwalifikowanie uczestnika. Diagnoza uwzględnia rozpoznanie indywidualnej sytuacji i obejmuje:
 - a) Rzeczywiste okoliczności skierowania do programu.

- b) Określanie, czy uczestnik aktualnie stosuje przemoc.
 - c) Aktualną sytuację rodzinną i zawodową.
 - d) Funkcjonowanie w społeczeństwie i rodzinie (aktualne i w przeszłości).
 - e) Diagnozę osobowości oraz stanu psychicznego.
 - f) Doświadczenie związane z nadużywaniem alkoholu i innych substancji psychoaktywnych.
 - g) Historię pomocy medycznej i psychoterapeutycznej w zakresie zaburzeń psychicznych.
 - h) Kontakty z wymiarem sprawiedliwości.
2. Nabór uczestników do programu i ustalenie reguł uczestnictwa w programie następuje przez podpisanie zgody – kontraktu podczas indywidualnych konsultacji.
 3. Każdy uczestnik programu zobowiązany jest do podpisania list obecności.
 4. Zachowania uczestników programu będą monitorowane.
 5. Podstawową regułą uczestnictwa w programie jest dobrowolność.

Nie zastosowanie się do wyżej wymienionych reguł, w tym brak wcześniejszej informacji o nieobecnościach, może spowodować wykluczenie osoby z uczestnictwa w programie. Uczestnicy programu podpisując kontrakt zobowiązują się do przestrzegania w/w zasad.

Za uczestnika programu uznaje się wyłącznie osobę, która pozytywnie przejdzie działania kwalifikacyjne, podpisze kontrakt i rozpocznie spotkania programowe.

VII. DOKUMENTACJA

Wszystkie działania podejmowane w ramach realizacji programu psychologiczno – terapeutycznego obejmować będzie w szczególności:

1. Na etapie rekrutacji:
 - orzeczenie sądu lub informacja z Policji lub zespołu interdyscyplinarnego lub od kuratora lub wnioski osoby zainteresowanej udziałem w programie i inne dokumenty istotne z punktu widzenia zakwalifikowania danej osoby do programu lub dyskwalifikacji (np. informacje dotyczące sytuacji życiowej i funkcjonowania uczestników, w tym okoliczności przystąpienia do programu, form stosowanej przemocy itp., potwierdzenie zakwalifikowania do programu wraz z uzasadnieniem, bądź odmową udziału z podaniem przyczyny itp.).
2. W trakcie realizacji zajęć:
 - kontrakt, indywidualne karty uczestników programu, dokumentacja z ćwiczeń, listy obecności (poświadczane podpisami osób prowadzących zajęcia), dzienniki

- z prowadzonych zajęć, ankiety, notatki prowadzących zajęcia, dokumentacja z przeprowadzenia diagnozy pogłębionej itp.
3. Podczas działań monitorujących i ewaluacyjnych:
 - ankiety, opinie, notatki, dokumenty potwierdzające monitorowanie sytuacji w rodzinie, kontakt z instytucjami itp.
 4. Po zrealizowaniu oddziaływań:
 - zaświadczenia o udziale w zajęciach/ukończeniu programu, sprawozdania z prowadzonych oddziaływań, inne podsumowania.

Wszystkie w/w dokumenty będą opatrzone datą ich sporządzenia oraz podpisami osób prowadzących. Dokumenty będą przechowywane i udostępnione na żądanie zlecającego w celu oceny realizacji zadania.

VIII. HARMONOGRAM ZAJĘĆ

Harmonogram spotkań odbywających się w ramach programu:

1. Sesja kwalifikacyjna:
 - a) zapoznanie się z programem,
 - b) zebranie wywiadu (kwestionariusze)/rekrutacja,
 - c) diagnozę wstępną (okoliczności skierowania do programu, określenie motywacji uczestnika, uzyskanie informacji o specyfice przemocy, którą stosował oraz określenie, czy uczestnik obecnie stosuje przemoc, aktualną sytuację rodzinną, zawodową, prawną oraz inne cechy istotne dla pracy psychologiczno – terapeutycznej)
 - d) podpisanie kontraktu – dokument będzie sporządzony po przeprowadzeniu diagnozy wstępnej, w którym uczestnik akceptuje i podpisuje zasady udziału w programie.
2. Spotkania indywidualne/grupowe – częstotliwość spotkań ustalana jest indywidualnie.
3. Diagnoza pogłębiona dokonywana będzie mniej więcej w połowie programu i uwzględni historię relacji, w których występuje przemoc, historię interwencji związanych z przemocą, doświadczenia związane z nadużywaniem alkoholu, narkotyków itp. historię przemocowych/agresywnych zachowań w innych sytuacjach życiowych, kontakty z wymiarem sprawiedliwości, charakterystykę postaw i zachowań przemocowych.
4. Spotkanie końcowe.

IX. ORGANIZACJA I ZAWARTOŚĆ MERYTORYCZNA ZAJĘĆ

1. Organizacja zajęć:

- w ciągu roku kalendarzowego zakłada się przeprowadzenie jednego do dwóch cykli programu. Uzależnione jest to od ilości osób zakwalifikowanych do programu;
- grupa powinna liczyć od 4 do 10 uczestników;
- każdy cykl składa się z 15 spotkań raz w tygodniu po 2 godziny każde.

2. Zawartość merytoryczna zajęć:

- I blok (10 godzin) - **Jaki/jaka jestem?**
 - Świadomość własnego potencjału i ograniczeń.
 - Podstawy budowania poczucia własnej wartości.
 - Badanie testami osobowości i analiza wyników.
 - Analiza podobieństw i rozbieżności w samoocenie i wynikach testów.
 - Mechanizmy kompensacyjne.
- II blok (10 godzin) - **Funkcjonowanie w relacjach interpersonalnych**
 - Sposoby komunikowania się. Komunikacja w konflikcie.
 - Przyjmowanie i udzielanie informacji zwrotnych – pochwał i krytyki.
 - Kontrola emocji – wyrażanie złości.
 - Zaznaczanie granic własnego terytorium.
 - Odczytywanie komunikatów wskazujących na zaznaczanie granic własnego terytorium przez innych.
- II blok (20 godzin) - **Repertuar postaw i zachowań nieagresywnych**
 - Refleksja nad złością.
 - Sytuacje uznawane za trudne.
 - Nieagresywne sposoby rozładowywania napięć.
 - Spotkanie wspólne z małżonkami/partnerami na temat aktualnego funkcjonowania Uczestników oraz funkcjonowania poszczególnych członków i clonej rodziny w sytuacjach trudnych.
 - Podsumowanie programu. Ankiety ewaluacyjne.

X. REALIZACJA PROGRAMU

1. Realizator programu

Realizatorem programu jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Mińsku Mazowieckim przy współpracy zatrudnionych specjalistów posiadających uprawnienia do pracy z osobami stosującymi przemoc.

2. Partnerzy programu

Założenia programowe w skutecznym osiągnięciu założonych celów i rezultatów przewidują współpracę z wieloma instytucjami i organizacjami, którymi są:

- 1) Gminne ośrodki pomocy społecznej,
- 2) Sąd Rejonowy w Mińsku Mazowieckim,
- 3) Kuratorzy zawodowi,
- 4) Prokuratura Rejonowa w Mińsku Mazowieckim,
- 5) Policja,
- 6) Organizacje pozarządowe,
- 7) Zespoły interdyscyplinarne,
- 8) Rodziny uczestników programu.

3. Miejsce realizacji programu

Program realizowany będzie w oparciu o zasoby lokalowe Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Mińsku Mazowieckim.

Jedna edycja programu obejmie prace z grupą nie więcej niż 10 osób. Zajęcia odbywać się będą w systemie otwartym.

Zajęcia odbywać się będą w łącznej ilości 30 godzin w okresie danego roku. Udział uczestników w programie jest bezpłatny.

4. Osoby prowadzące zajęcia

Spotkania w ramach programu będą prowadzone przez osoby, które posiadają uprawnienia do prowadzenia zajęć psychologicznych i/lub terapeutycznych, np. psychologa, terapeuty, pedagoga. Prowadzący zajęcia mają udokumentowane doświadczenie w pracy z osobami stosującymi przemoc w rodzinie.

XI. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Opracowanie i realizacja programu psychologiczno-terapeutycznego dla osób stosujących przemoc w rodzinie należy do zadań administracji rządowej, zleconej powiatowi. Środki finansowe na realizację Programu psychologiczno-terapeutycznego zapewnia budżet państwa. Planowanie wydatków następuje na poziomie powiatu corocznie a realizacja programu uzależniona jest od wysokości środków przekazywanych samorządowi powiatowemu z budżetu państwa na ten cel.

XII. MONITORING I EWALUACJA

Program kończy się badaniem ewaluacyjnym uczestników, dotyczącym przebiegu i efektów oddziaływań. Przebieg i efekty Programu psychologiczno-terapeutycznego wobec osób stosujących przemoc w rodzinie objęte są badaniami monitorującymi w trakcie trwania programu oraz po jego zakończeniu do 6 miesięcy.

Metody ewaluacji i monitoringu:

1. Ankieta,
2. Obserwacja,
3. Wywiad swobodny niestrukturalizowany.

Ewaluacja jest przeprowadzana na etapie wstępnym, w trakcie realizacji oraz po zakończeniu programu poprzez wypełnienie ankiety ewaluacyjnej. Narzędzie badawcze będzie stanowić ankieta.

Monitoring sytuacji w rodzinie osoby stosującej przemoc prowadzony jest na podstawie jego pisemnej zgody uzyskanej na etapie kwalifikacji do uczestnictwa w programie.

Monitoring prowadzony jest poprzez

1. bezpośredni kontakt z uczestnikiem programu (zaproszenie na monitoring),
2. kontakt z pracownikami socjalnymi i Policją w celu uzyskania informacji na temat ewentualnych zgłoszeń dotyczących przemocy w rodzinie,
3. kontakt z członkami Zespołu Interdyscyplinarnego i/lub grupy społecznej,
4. wymiana informacji z kuratorem zawodowym lub społecznym na temat osoby biorącej udział w programie

Wskaźnik skuteczności programu to liczba osób stosujących przemoc w rodzinie, które po zakończeniu programu nie powróciły do zachowań przemocowych.

Monitorując program szuka się odpowiedzi na pytania:

1. czy podejmowane działania prowadzą do osiągnięcia celu finalnego,
2. czy program wymaga przeformułowania działań,
3. czy adresaci programu zachowują się zgodnie z zakładanymi oczekiwaniami realizatorów.

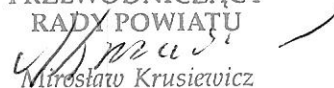
Wskaźniki oceny programu:

1. Liczba osób, która rozpoczęła program:
 - a) samodzielnie zgłaszając się do programu,
 - b) w związku z wszczęciem procedury „Niebieskie Karty”,
 - c) z innych powodów.
2. Liczba osób, które ukończyły program.

XII. PRZEWIDYWANE EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU

Zakłada się, że program psychologiczno-terapeutyczny dla osób stosujących przemoc w rodzinie doprowadzi do zmiany wzorców zachowań uczestników programu, a wobec osób, które pierwotnie ukończyły program korekcyjno – edukacyjny dla osób stosujących przemoc w rodzinie doprowadzi do utrwalenia zmian w postawach i zachowaniu.

PRZEWODNICZĄCY
RADY POWIATU

Mirosław Krusiewicz